

Aarhus Teater Studio

STODDERNE

Folkekomedie af Kaj Nissen



Stodderne og Karrig Niding

»Stodderne« er en komedie, og komedier er kendetegnet ved, at de er befolklet med mennesketyper, altså med karakteristiske typer mere end rigtige mennesker.

Mennesker er i virkeligheden nogle sammensatte størrelser, sat sammen af gode og mindre gode, måske ligefrem dårlige sider, men i komedien er de forenklet. På den måde træder deres egenskaber og handlinger mere klart frem, de gode mennesker og deres rigtige handlinger er derfor nemmere at skelne fra de onde mennesker og deres uheldige indflydelse. »Stodderne« er et originalt eksempel på denne teaterform. Til grund for Kaj Nissens nye komedie ligger en ældre, der er nedskrevet omkring 1600-tallet af Hieronymus Justesen Ranch. Hans komedie hed »Karrig Niding« og var en særdeles levedygtig frembringelse. Han byggede sin fortælling over handlings- og personelementer, der til alle tider havde været gængse i komedieskrivningen: en gni'er bliver så besat af tanken om at puge rigdom sammen, at han

ikke blot underminerer andres materielle velfærd, men også skader alle livsværdier omkring dem. Niding er skaberen af et egoistisk, et ondt samfund, hvor han uden skrupler baner den vej, der kan gøre plads for ham selv.

Kaj Nissen lod sig fange ind af Ranchs arbejde og fortæller om tilblivelsen af sin egen frie gen-digtning:

»I mere end ti år havde jeg haft en stor og voksende tilbøjelighed til at gengidte Karrig Niding, som jeg faldt for under mine altså ikke helt forgæves studeringer af teaterhistorien. Jeg var meget tiltalt af den måde, intrigen var gennemført på, den dristige konsekvens Ranch vovede sig frem til, og endelig den dobbeltsaltomortale han lader sin hovedperson foretage til slut ved dels at lade ham blive forelsket i sin egen forstødte kone igen, dels føle medlidenhed med sin sultende familie.

Det var ligesom disse elementer man kunne bygge videre på. Menneskematerialet. Hvortil føjede sig hele stodderproble-

matikken. Der er de ægte stoddere, dem der er samfundets underste lag, dem der i sidste ende er nødt til at stå sammen, fordi de er henvist til hinanden. Og så er der de uægte stoddere, dem der blot påtager sig en lumsk forklædning for at kunne snyde og bedrage des mere indtjenende og des mindre risikofyldt. Hertil kommer problematikken omkring udnyttelsen af andre mennesker, tyendet, de udskudte, og ikke mindst kvinderne, her repræsenteret ved Jutta.

I virkeligheden er dette nok Juttas komedie. Det er hendes forløb, der er det helt afgørende, det er det, der sker i og med hende, der peger komediens virkelige hensigt ud. Kort sagt skulle det i komedien være muligt at finde tegn på en overgang fra et mandsdomineret magtstyre't samfundsmønster (idet jeg går ud fra, at gården er et slags samfund en miniature) til en kvindedomineret fællesstyret samfundsform. Og hvis nogen mener, at dette jo bare er en flyvsk drøm, så er jeg ikke helt sikker på, at de har ret.«



Anders Baggesen og Per Klok



Søren Petersen

Tokkes sang

*Der var engang en stenrig mand
en dejlig kone havde han
så låste han ned sit øl og brød
han så vist helst at hun var død.
Og hoska og houa og heja.*

*Han drog langt bort fra gods og guld
og lod sin kone æde muld
der kom en stodder, han bad om mad
hun græd og var ikke det mindste glad.
Og hoska og houa og heja.*

*Jeg har vel nok både her og der
men har dog intet at give til jer
min mand er nylig draget afsted
og han tog alle nøglerne med.
Og hoska og houa og heja.*

*Den stodder bad da kvinden til gæst
tog posen frem og bød til fest
hun åd og drak af hans poses mad
og så blev hun i hjertet glad.
Og hoska og houa og heja.*

*De gik til sengs, og sammen de lå
de tog den glæde de kunne få
den stodder lå hos den unge viv
hun gav ham trygt af sit unge liv.
Og hoska og houa og heja.*

*Der lå de sammen den lange nat:
stå op du stodder, omend lidt brat
min mand er kommet, hun for ham står
fortæller ham straks hvordan alting går.
Og hoska og houa og heja.*

*Han kastede de nøgler, store og små:
se, mit er dit, og alt skal du få
nej aldrig mer skal jeg sulte dig
når blot jeg kommer ind til dig.
Og hoska og houa og heja.*

*Ja, havde du pjalt gjort det lidt før
så var din kone nu ren og tør
nu står du der, en hanrej, min ven
din kone får du nok aldrig igen.
Og hoska og houa og heja.*



Anders Baggesen



Niels Sleimann



Jytte Kvinesdal, Per Klok, Jytte Maagaard, Gitte Siem Christensen og Peter Gilsfort



Peter Gilsfort, og th. Jytte Kvinesdal samt Niels Anders Thorn

STODDERNE

Folkekomedie af Kaj Nissen – frit efter Justesen Ranch

Iscenesættelse *Jan Maagaard*

Scenografi
Ivan Mogensen

Musik
Andy Sundstrøm

Kostumer
Hanne Gissel

Medvirkende:

Niding, en rig stodder	<i>Per Klok</i>
Jutta, hans kone	<i>Jytte Kvinesdal</i>
Magerkål	i tjeneste hos Niding <i>Anders Baggesen</i> <i>Peter Gilsfort</i> <i>Gitte Siem Christensen</i> <i>Jytte Maagaard</i>
Knep Havrekage	
Bengerd	
Philissa	
Eubulus, nabo til Niding	<i>Søren Petersen</i>
Jep Skald, en fattig stodder	<i>Niels Anders Thorn</i>
Tokke, Jeps følgesvend	<i>Niels Sleimann</i>
Musiker	<i>Jesper Simonsen</i>

Regi: Francoise Nicolet og
Jan Bach
Suffli: Ingeborg Jensen
Lys/lyd: Peter Jacobsen og
Lars Bødker
Scenemester: Kai Johansen
Malersal: Jens Anker Olsen
Skræddersal: Hanne Gissel
Frisor: Joan Gylling

Belysningsmester: Niels Emil
Larsen

Tonemester: Jens Ravn

Rekvisitører: Frode Sørensen
og Viggo Jensen

Produktionsleder: Jørn Walsøe
Overregissør: Max Hansen

Teaterchef: **Jacob Kielland**

Program-foto fra afsluttende
prøver: Rolf Linder
Plakat og programforside:
Bjarne Hansen
Program: Steen Mourier

Tryk: Kannike Tryk, Århus

Aarhus Teater/Studio

Premiere 12. april 1980
Spilles frem til 24. maj 1980

1. akt varer 1 time og 10 min.

PAUSE

2. akt varer 55 min.



Jesper Simonsen, Niels Sleimann, Jytte Kvinesdal, Niels Anders Thorn, Peter Gilsfort og Jytte Maagaard



Gitte Siem Christensen

*»Lad hende få sine hænders frugt,
hendes gerninger synger hendes lov i portene.«*

(Ordsprogenes Bog, kap. 31, vers 31)

*»Hvo som er tankeløs, han komme hid,
jeg taler til den, som er uden vid:
Kom og smag mit brød
og drik den vin jeg har blandet!«*

(Ordsprogenes Bog, kap. 9, vers 4-5)

Jytte Maagaard

